

Nuo bendruomenės iki asociacijos:

piliečių izoliacija ar
visuomenės susitelkimas?

**PROF. DR. BIRUTĖ MIKULSKIENE, MRU, VADYBOS
INSTITUTAS**

BIRUTE.MIKULSKIENE@MRUNI.LT

Bendruomenė

Žmonių bendruomenė –

- žmonių grupė, kurią sieja emociniai ryšiai ir bendrumo jausmas
- **Organizuotos** bendruomenės yra vienas pagrindinių atviros visuomenės veiksmų.

Bendruomeninė organizacija –

- tai nevyriausybinė organizacija.
- Gali būti tiek formali, tiek ir neformali.
- Gali turėti teisinę formą (kaip visuomeninė organizacija, asociacija ir kt.)

Bendruomenių tipai ir rūšys

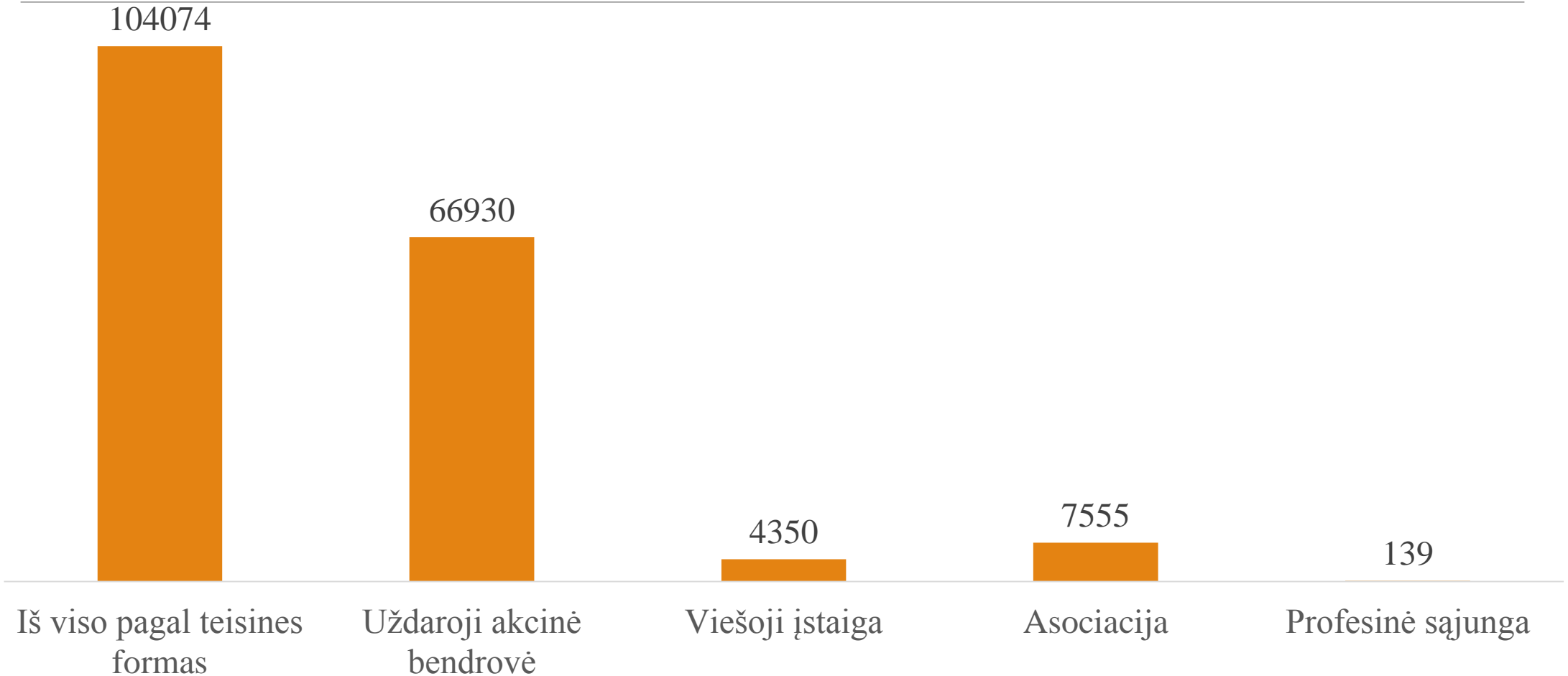
Bendruomenė – tai **savanoriškai** susibūrusi organizuota žmonių grupė, turinti bendrus tikslus ir poreikius.

Pagrindas :

- Teritorinis – kaimo bendruomenė, parapijos bendruomenė, miesto bendruomenė, apskrities bendruomenė.
- Religinis – krikščionių (katalikų bendruomenė, liuteronų bendruomenė, ir kt.) bendruomenė.
- Profesinis – Architektų bendruomenė, Gydytojų bendruomenė, Atviro kodo programuotojų bendruomenė.
- Tautinis, kultūrinis, teritorinis – Pasaulio lietuvių bendruomenė (Long Island Lietuvių Bendruomenė,
- Ekonominis, lobistinis – Pramonės ir prekybos rūmai
- Mokslinis taikomasis – Šiaurės miestelio technologijų parkas.
- Interesai, pomėgiai – interneto bendruomenė, Kuršių nerijos mylėtojų bendruomenė, Taizė bendruomenė
- Visuomeninis – mokyklos bendruomenė, L. Ivinskio gimnazijos bendruomenė.
- Politinis – visuomeninis – profesinė sąjunga.

Oficialioji statistika

Interesų grupės: apibrėžimas

Organizacija

- Tai bet kokia susiorganizavimo forma, priešinga spontaniniam judėjimui.

Politinis interesas

- Susiburiama konkrečių tikslų vedini, o tikslu iškeliamas siekis padaryti poveikį viešosios politikos procesams.

Neformalumas

- Atskiriama interesų grupė nuo esamos politinės konjunktūros, teigiant, kad interesų grupė nesiekia realios politinės galios.

Interesų grupės politikoje

Psichologija:

- Grupėje individai racionalesni ir labiau kovoja dėl intereso
- grupė priima geresnius sprendimus,
- grupė rečiau sako netiesą.

Ekonomika:

- Lobistinė veikla turi poveikį įmonių pelningumui
- Norą kooperuotis ar konkuruoti nulemia prognozuojami kaštai.
  - Kuo neapibrėžtumas yra didesnis, tuo mažiau rizikuojama savo ir sektoriaus reputacija
- Didesnis vienos interesų grupės dominavimas galimas tik jai sudarant išskirtines sąlygas

Politika:

- konsultavimas.
  - renkama informacija, atliekamos analizės, siūlomas esamos situacijos vertinimas.
- aktyvus dalyvavimas sprendimų priėmime
- joms subsidiariai pavedama atlikti valdymo funkciją, (pvz. autonomija reguliuoti konkretaus sektoriaus veiklą).

Interesų grupės politikoje: Problemos

Agresyvus arba užslėptas lobizmas

Takosyra tarp lobizmo ir nevyriausybinės organizacijos

- lobistai vertinami kritiškai,
- nevyriausybinės organizacijos matomos pozityvioje šviesoje

Interesų maskavimas

- atsiranda paskatų verslui registruoti nevyriausybines organizacijas.
- vienas aktyvesnis narys imasi iniciatyvos ir palaipsniui atitolina kitus intereso grupės narius nuo tikrųjų interesų gryninimo diskusijų.

Asociacija įstatyme

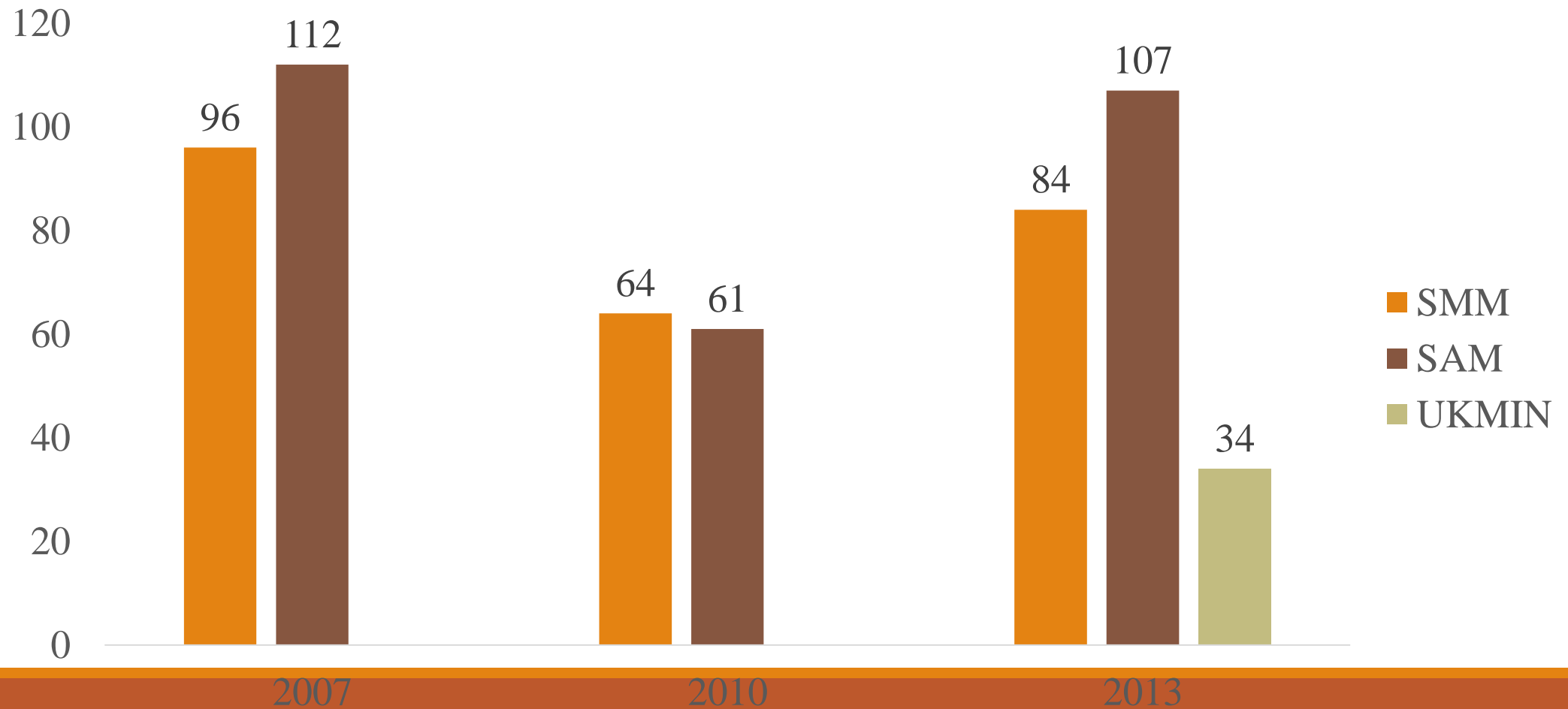
- organizacija turi išimtinę teisę būti privilegijuota teisėkūros proceso dalyve

Asociacijos politikoje

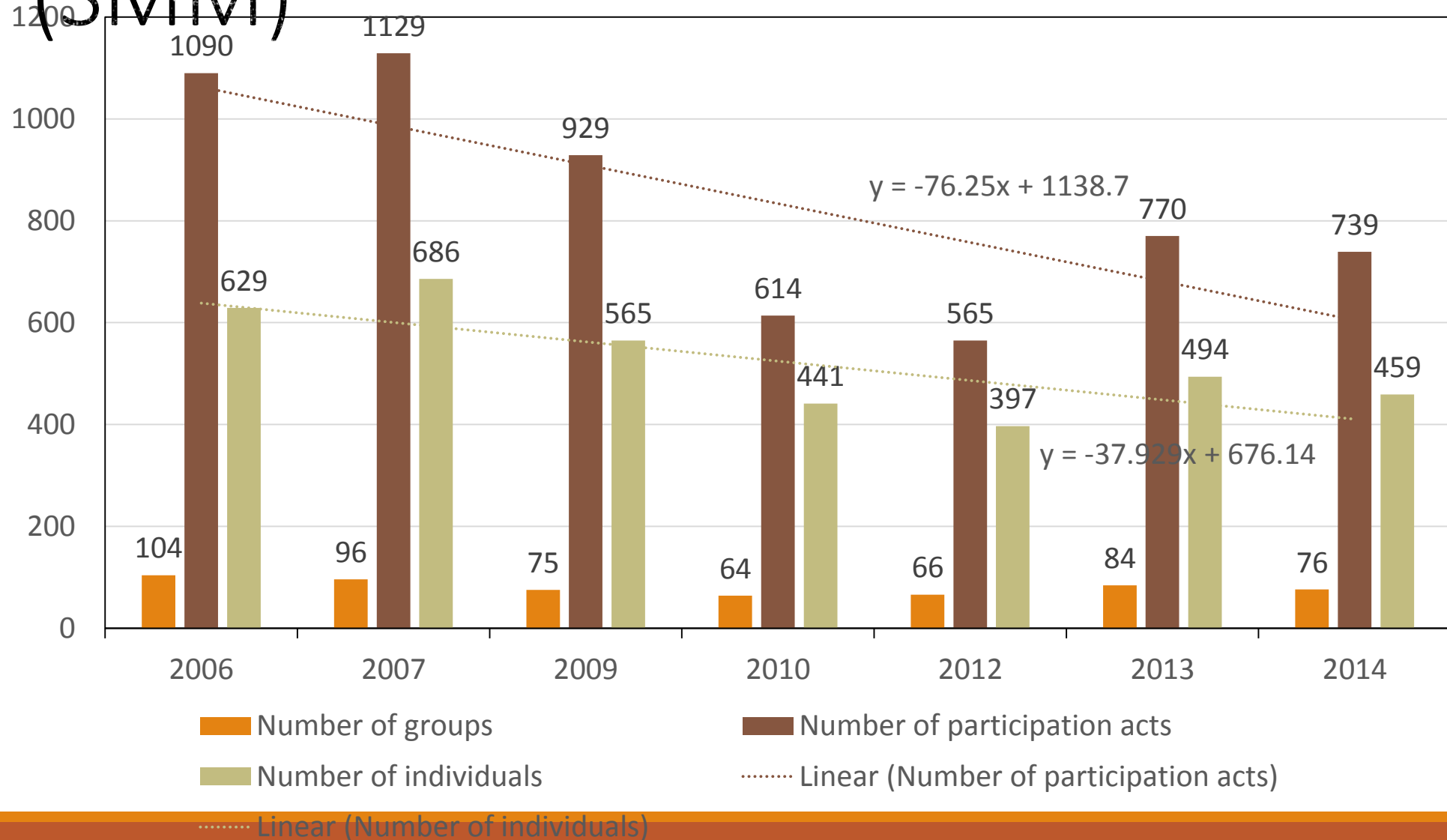

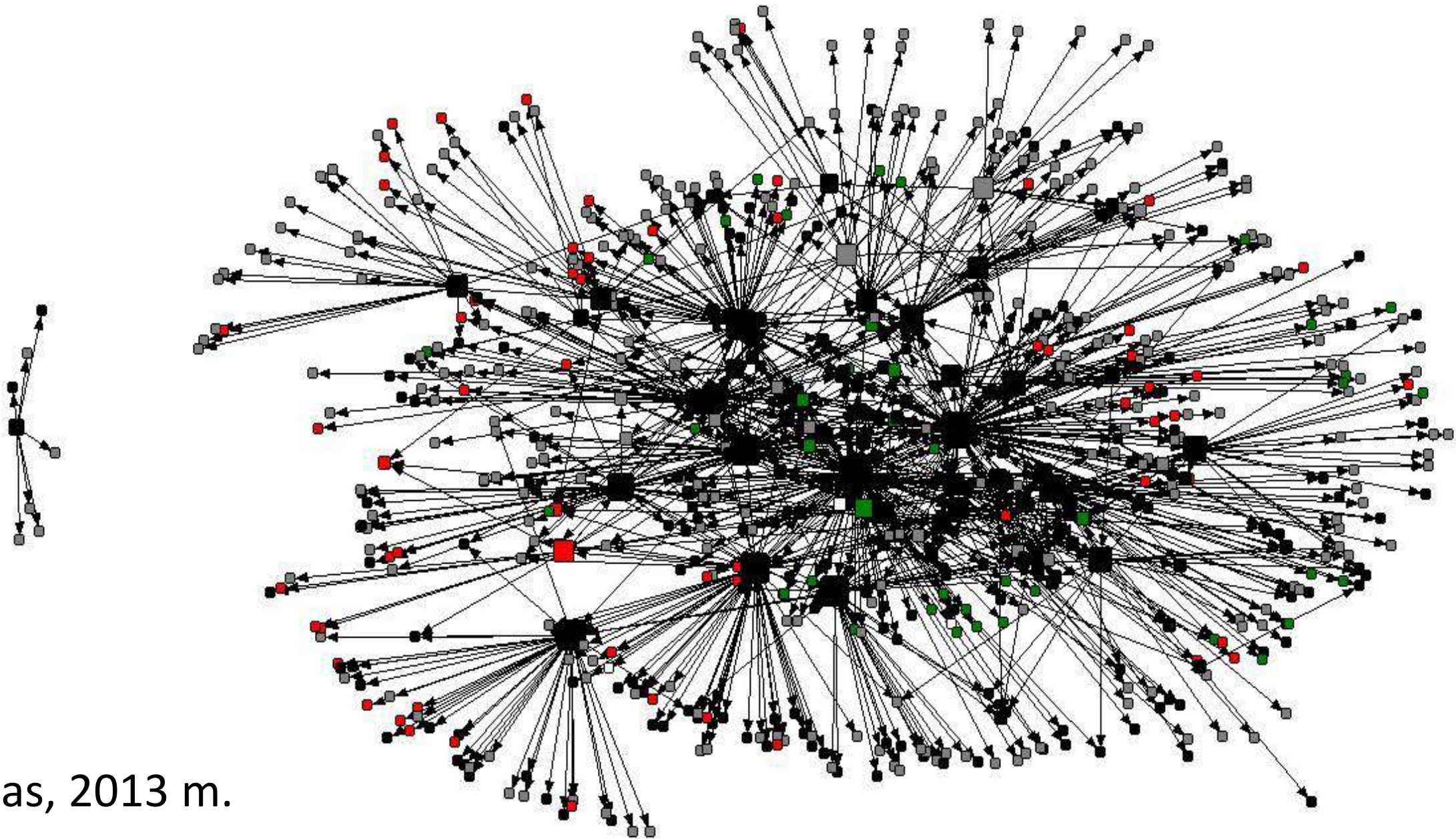

Darbo grupių skaičius

DARBO GRUPIŲ SKAIČIAUS DINAMIKA (ŠMM)

SAM tinklas, 2013 m.

ASOCIACIJŲ TIPAI

Išorinės suinteresuotųjų grupių kategorijos	Profesinės sąjungos	Institucinės asociacijos	Profesinės draugijos	Verslo asociacijos	Vartotojai	Iš viso
Tinklai						
Sveikatos priežiūros sektorius	10	25	22	6	15	78
Švietimo ir mokslo ministerijos sektorius	13	31	6	11	8	69
Ūkio sektorius	-	4	9	29	1	43

Pastebėtos tendencijos

- Trūksta suartėjimo (tinklų tapatybės ir realios įraukties)
  - Tinkluose lengviau įsiintegruoja tie, kurie yra panašūs į ministerijas (biurokratinė kalba, teisinis mąstymas)
    - Tinklo fragmentiškumas bei tam tikrų suinteresuotųjų grupių izoliacija;
- Kaip atsakas:
  - Populiariausios politinio poveikio priemonės
    - Siūlymai ir teisės aktų projektai
      - Ūkio sektorius naudojasi asmeniniais ryšiais ir teisiniais procesais
    - SAM ir ŠMM populiariau naudotis kraštutinėmis priemonėmis (peticijos, streikas)

1. Informacijos šaltiniai: empirinių tyrimų duomenys

KIEKYBINIS TYRIMAS: ANKETINĖ APKLAUSA

KOKYBINIS TYRIMAS: PUSIAU STRUKTŪRUOTAS INTERVIU

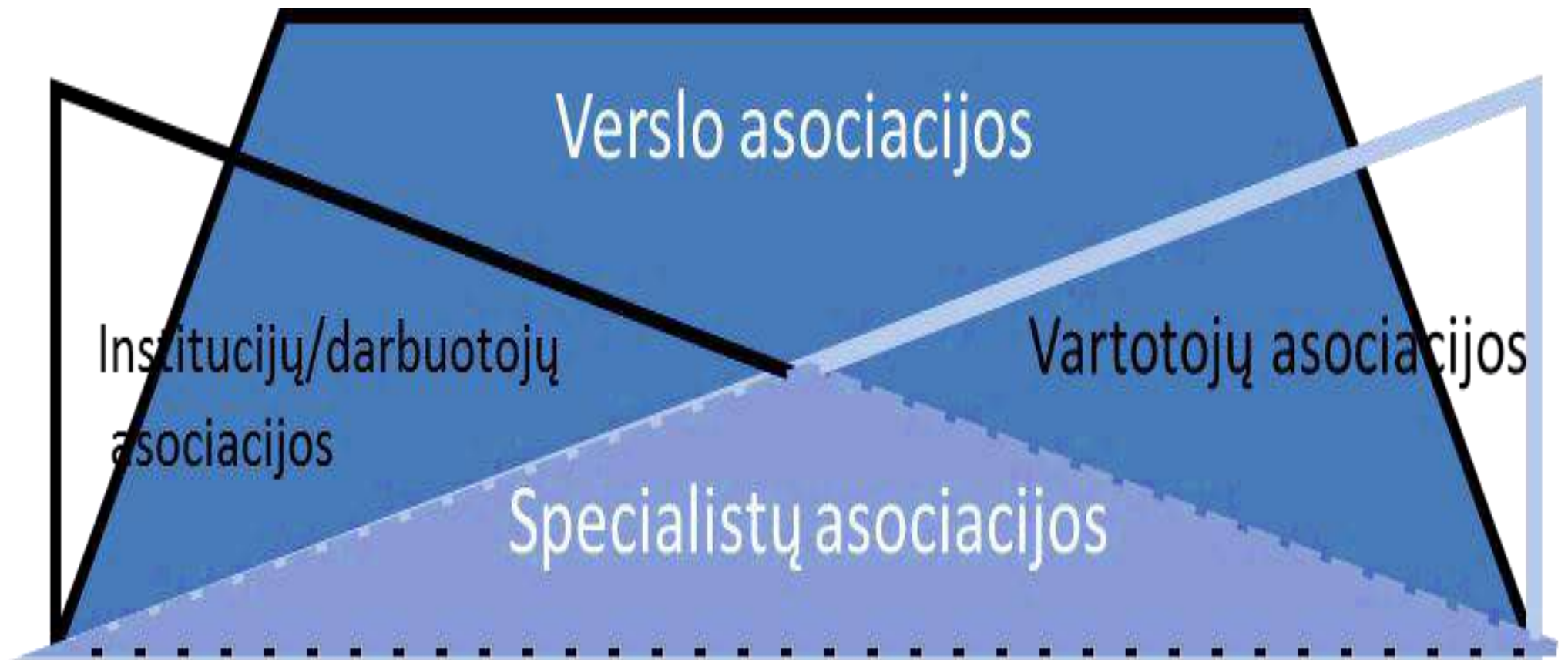
Atstovaujamas sektorius	Respondentų skaičius		Apklaustų asociacijų skaičius	
	%	N	%	N
Aukštojo mokslo	50	175	22,6	28
Sveikatos apsaugos	31,1	109	46,8	58
Ūkio	19,9	66	30,6	38
Iš viso:	100	350	100	124

16 informantų:

- **9 aukštojo mokslo** sektoriaus (pvz., Lietuvos universitetų rektorių konferencija, Lietuvos studentų sąjunga, Lietuvos mokslininkų sąjunga, Lietuvos tėvų forumas),
- **4 ūkio** (Lietuvos pramoninkų konfederacija, Lietuvos verslo konfederacija, Lietuvos smulkiųjų verslininkų ir prekybininkų asociacija, Investuotojų forumas),
- **3 – sveikatos** (Lietuvos sergančiųjų prostatos vėžiu draugija, Inovatyvios farmacijos pramonės asociacija, Amerikos prekybos rūmų Lietuvoje komitetas).

Klausimynas: Veikla; Valdymas; Dalyvavimas formuojant politiką; Bendradarbiavimas; Interesų atstovavimas)

Advokacijos pajėgumai   Bendradarbiavimo pajėgumai   Analitiniai pajėgumai   Vidaus valdymo pajėgumai   Pajėgumai spręsti visuomenės problemas

Verslo asociacijos:

kiekvieno nario

įtraukimas

Užsidaro viduje, naudą

kuria tik nariams

Vartotojų asociacijų

Trūksta finansų

Nariai neaktyvūs

Jei pavyksta pritraukti lėšų, paslaugas teikia
ne tik nariams

Specialistų asociacijos

Nesidomi vidiniu valdymu, Pasyvūs
viešuosiuose ryšiuose, Neturi jokių interesų,
tik kompetencijų ribose

Instituciniu pagrindu ir darbuotoju asociacija

Menkai domisi savo sektoriaus problemomis

Ekspertinės nuomonės teikimas

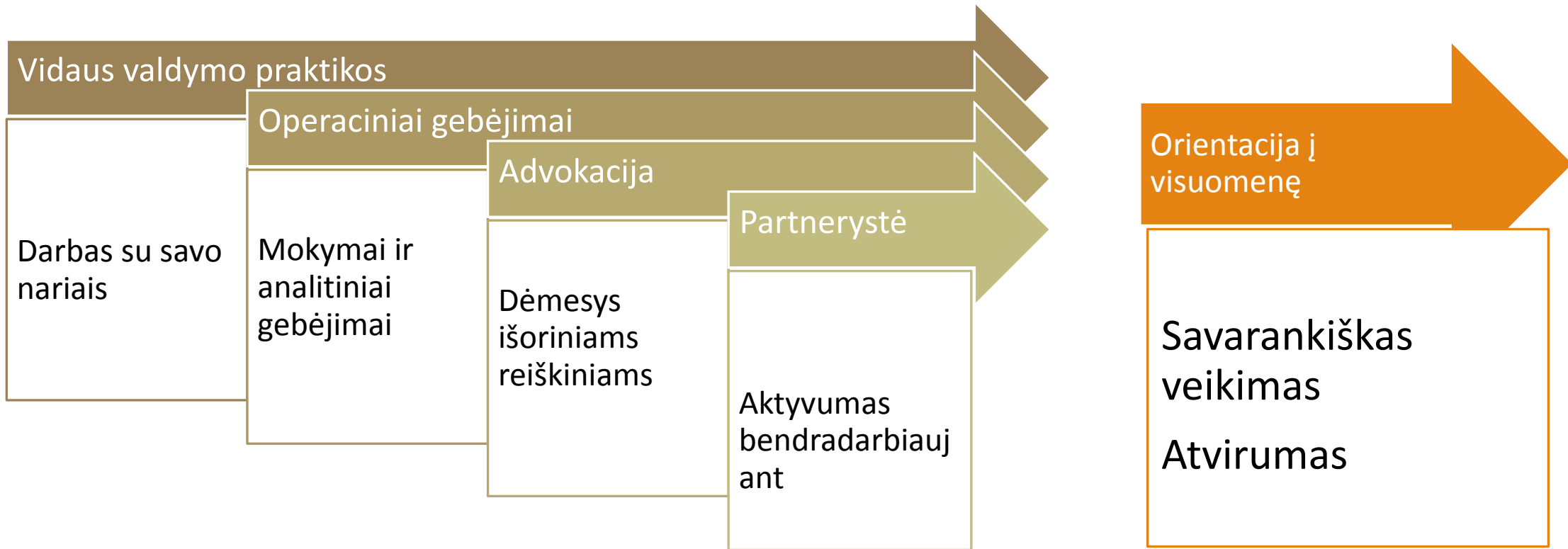
Deklaruoja kuriamą naudą visuomenei, tačiau veikia
siauru interesu

Produktyvi asociacija

Produktyvi asociacija: turinti interesą

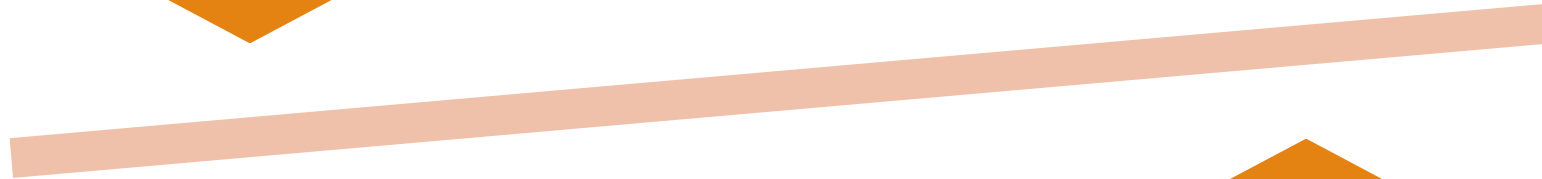
Konkurencija ar susitarimas?

Konkurencija:

dalyvavimo erdvė atverta tik tomis interesų grupėms, kurios jau sukaupe reikiamą potencialą.

Suderinamumas:

kai kurios IG, gali niekada nerealizuoti maksimalaus pajėgumų lygio.

- Todėl tokioms interesų grupėms neišvengiamai gali tekti teikti pagalbą

Rekomendacijos

Keisti įtraukimo infrastruktūrą:

- Procedūros, taisyklės, iniciatyva

Remti asociacijas

- Piniginė parama pajėgumams

Nubrėžti asociacijoms kokybės kartelę

- Kviesti tokias, kurios atitinka nustatytus reikalavimus brandai

Teikti prioritetą kolektyviniam interesui, o ne institucijai/įmonei/individui

Piliečių ir interesų grupių įtrauktis tampa demokratinio valdymo atskaitos tašku, kai gausiu piliečių dalyvavimu sukuriama individualizuota vertė, leidžianti piliečiui pasijusti viešojo valdymo rezultatų savininku. Produktyviai įtraukčiai realizuoti dalyvių institucionalizavimas yra būtina įtraukties sąlyga, kurią realizuoja interesų grupės. Monografijoje unikaliais tyrimais (interesų grupių kiekybinė apklausa, atvejų analize, kokybiniais interviu bei darbo grupių valstybės institucijose socialinių tinklų analize) tiriamos interesų grupių kolektyvinio veikimo praktikos ir valstybės institucijose suteikiamos įtraukties priegios. Knygoje pasiūlomas interesų grupių pajėgumų modelis, grindžiamas penkiomis pajėgumų rūšimis: vidinio valdymo, operacinių ir analitinių, advokacijos, partnerystės ir gebėjimų spręsti visuomenės problemas. Interesų grupės tampa pasiruošusios dalyvauti viešųjų sprendimų procesuose, kai sukaupia tam tikrus ribinius pajėgumus, nuo kurių priklauso interesų grupės įgalinimas, tapatybės tolydumas, darnūs kolektyviniai veiksmai.

9 789950 196376

Vilnius, 2016

Birutė Pitrenaitė-Žilėnienė, Simona Švaikauskienė,
Eglė Galiauskienė, Šarūnas Narbutas.

Birutė
Mikuškiene

ĮTRAUKTIS:
KĄ GEBA LIETUVOS ASOCIACIJOS

2016

ĮTRAUKTIS: KĄ GEBA LIETUVOS ASOCIACIJOS? Kolektyvinė monografija

Birutė Pitrenaitė-Žilėnienė, Simona Švaikauskienė,
Eglė Galiauskienė, Šarūnas Narbutas

Birutė Mikuškiene
atsakingas redaktorius

Vilnius, 2016

AČIŪ UŽ DĒMESĶ

BIRUTE.MIKULSKIENE@MRUNI.EU
